

Lieta C-504/19**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2019. gada 2. jūlijs

Iesniedzējtiesa:*Tribunal Supremo* (Spānija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2019. gada 25. jūnijs

Kasācijas sūdzības iesniedzēji:*Banco de Portugal**Fondo de Resolución**Novo Banco, S.A.***Otra puse kasācijas tiesvedībā:**

VR

Pamatlietas priekšmets

Kasācijas sūdzības par *Audiencia Provincial* [Provinces tiesas] spriedumu, ar ko tika atstāts spēkā pirmajā instancē pasludināts spriedums, ar ko *Novo Banco* tika piespriests atmaksāt prasītājam ieguldīto summu saskaņā ar līgumu par Islandes uzņēmuma *Kaupthing Bank* priekšrocību akciju iegādi, ko tā bija noslēgusi ar *Banco Espírito Santo, S.A.* filiāli Spānijā.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Jānoskaidro, vai Savienības tiesībās atzītajām pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un tiesiskās drošības principam – Direktīvā 2001/24 paredzēto kredītiestāžu reorganizācijas pasākumu kontekstā –, ir pretrunā tas, ka tiesiskā regulējama maiņa, ko Portugāles iestādes noteica ar 2014. gada augusta lēmumu, un kas tika īstenota *a posteriori* ar 2015. gada augusta lēmumu, ir piemērojama

tādējādi, ka tā ar atpakaļejošu spēku ietekmē notiekošās tiesvedības, kas tika ierosinātas pirms šī pēdējā minētā lēmuma pieņemšanas.

Prejudiciālais jautājums

Vai ar ES Pamattiesību hartas 47. pantā nostiprinātajām pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, Līguma par Eiropas Savienību 2. pantā paredzēto tiesiskuma principu un vispārējo tiesiskās noteiktības principu ir saderīga tāda Direktīvas 2001/24/EK 3. panta 2. punkta interpretācija, saskaņā ar kuru citās dalībvalstīs notiekošās tiesvedībās bez jebkādam turpmākām formalitātēm tiek atzītas tāda izcelsmes valsts kompetentās administratīvās iestādes lēmuma sekas, ar ko ar atpakaļejošu spēku groza tiesisko regulējumu, kāds pastāvēja, kad tika uzsākta tiesvedība, un kas nozīmē to, ka tiesu spriedumi, kas neatbilst minētā jaunā lēmuma noteikumiem, zaudē efektivitāti?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Savienības Pamattiesību harta

47. panta pirmā daļa.

Līgums par Eiropas Savienību

2. pants.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/24/EK (2001. gada 4. aprīlis) par kredītiestāžu reorganizāciju un likvidāciju

3. panta 2. punkts.

Atbilstošās valsts tiesību normas

Uzņemošās valsts tiesības (Spānija)

2005. gada 22. aprīļa *Ley 6/2005 sobre saneamiento y liquidación de las entidades de crédito* (Likums Nr. 6/2005 par kredītiestāžu reorganizāciju un likvidāciju), ar ko transponē Direktīvu 2001/24.

19. panta “Reorganizācijas pasākumu un likvidācijas procesa sekas un publicēšana Spānijā” 1. punkts:

“Ja attiecībā uz kredītiestādi, kurai kādā Eiropas Savienības dalībvalstī ir izsniegta atļauja un kurai ir vismaz viena filiāle vai kura sniedz pakalpojumus Spānijā, nosaka restrukturizācijas pasākumu vai uzsāk likvidācijas procesu, minētais pasākums vai process bez jebkādam turpmākām formalitātēm pilnībā rada sekas

Spānijā, tiklīdz tie šādas sekas rada dalībvalstī, kurā pasākums ticis pieņemts vai uzsākts likvidācijas process.”

Izcelsmes valsts (Portugāle) tiesības

Decreto-ley n.º 298/92, de 31 de diciembre, por el que se aprueba el Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Fianceiras, 145. pants, ar ko transponē Direktīvu 2001/24.

Banco de Portugal 2014. gada 3. augusta lēmums.

Banco de Portugal 2015. gada 29. decembrī pieņemtie lēmumi.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 *Banco Espírito Santo S.A.* (turpmāk tekstā – “*BES*”) ir Portugāles uzņēmums, kas Spānijā darbojās ar filiāles starpniecību.
- 2 2008. gada 10. janvārī Bilbao birojā VR noslēdza līgumu ar *Banco Espírito Santo S.A.* filiāli Spānijā par Islandes uzņēmuma *Kaupthing Bank* priekšrocības akciju iegādi, par ko viņa samaksāja summu 166 021 EUR apmērā.
- 3 Ņemot vērā nopietno krīzi, kas skāra *BES*, *Banco de Portugal* valde noteica konkrētus “neregulējuma pasākumus” – kā tā tos nosauca –, pieņemot 2014. gada 3. augusta lēmumu, kas tika grozīts ar 2014. gada 11. augusta lēmumu (turpmāk tekstā – “*Banco de Portugal 2014. gada 3. augusta lēmums*”) saskaņā ar *Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financieras*, kas tika apstiprināts ar 1992. gada 31. decembra Dekrētlikumu Nr. 298/92 un vēlāk tika grozīts ar vairākiem dekrētlikumiem, 145.º-C. un nākamajiem pantiem.
- 4 Ar minēto lēmumu tika nolemts izveidot “pagaidu banku”, *Novo Banco S.A.* (turpmāk tekstā – “*Novo Banco*”), kurai daļēji tika nodoti *BES* darījumi, nododot jaunajai iestādei cesionārei lēmuma 2. pielikumā minētos *BES* aktīvus, pasīvus un nemateriālās vērtības. Kad *BES* filiāle Spānijā kļuva par *Novo Banco* filiāli, pēdējā minētā saglabāja komercattiecības ar VR, pamatojoties uz aktīvu nodošanu, konkrēti, attiecībā uz lietā aplūkoto vērtspapīru pārvaldību un noguldījumiem, un saistībā ar minēto līgumu turpināja saņemt attiecīgas periodiskas komisijas maksas.
- 5 2015. gada februārī VR cēla prasību pret *Novo Banco, S.A.* filiāli Spānijā, ar ko viņa lūdza atzīt rīkojumu pirkt *Kaupthing Bank* priekšrocības akcijas par spēkā neesošu piekrišanas neesamības dēļ un piespriet *Novo Banco* atlīdzināt viņai ieguldīto summu 166 021 EUR apmērā vai pakārtoti atzīt minēto līgumu par izbeigtu, pamatojoties uz to, ka banka nebija izpildījusi rūpības, lojalitātes un informācijas sniegšanas pienākumus, un piespriet tai samaksāt VR summu 166 021 EUR apmērā kā zaudējumu atlīdzību. *Novo Banco* iebilda pret prasību, apgalvojot, ka tai nebija atbildētājas statusa, ciktāl saskaņā ar *Banco de Portugal*

2014. gada 3. augusta lēmumu prasītā atbildība tai netika nodota. Šī lēmuma 2. pielikumā bija noteikts, ka *Novo Banco* bija nodotas visas saistības pret trešām personām, kas tika minētas kā *BES* pasīvi, vai attiecībā uz to nemateriālajām vērtībām, izņemot “*jebkādas saistības vai neparedzētas situācijas, it īpaši kuru pamatā ir krāpšana vai regulējošu, krimināltiesisku vai administratīvu lēmumu vai noteikumu pārkāpumi*”, kuras tiek uzskatītas par nodošanā “niekļautajiem pasīviem”.

- 6 Ar 2015. gada 15. oktobra spriedumu *Juzgado de Primera Instancia de Vitoria* [Vitorijas pirmās instances tiesa] apmierināja prasību, pamatojoties uz to, ka saskaņā ar *Banco de Portugal* 2014. gada 3. augusta lēmumu lietā aplūkoto pasīvi tika nodoti *Novo Banco*. Tā atzina piekrišanas neesamību, ņemot vērā, ka prasītājam, kurai līguma parakstīšanas brīdī bija 68 gadi un kurai nebija zināšanu finanšu jomā, *BES* nebija sniegusi atbilstīgu informāciju par priekšrocības akciju, kuras viņa iegādājās, būtību un riskiem. Tādējādi tā atzina līgumu par spēkā neesošu piekrišanas neesamības dēļ un piesprieda *Novo Banco* atlīdzināt prasītājam 166 021 EUR, kas bija samaksāti par priekšrocības akcijām.
- 7 *Novo Banco* iesniedza apelācijas sūdzību, apgalvojot, ka tai nebija atbildētājas statusa, uzskatot, ka prasītā atbildība bija saistīta ar *BES* aktīviem. Ar vēstuli, kas iesniegta 2016. gada 26. janvārī, tā iesniedza tiesā divus *Banco de Portugal* 2015. gada 29. decembrī pieņemtos lēmumus (turpmāk tekstā – “*Banco de Portugal* 2015. gada 29. decembra lēmumi”), kuros bija precizēts, kāda atbildība nebija nodota *Novo Banco*:

“Jebkādas saistības, garantijas, atbildība vai neparedzēti gadījumi saistībā ar tirdzniecību, finanšu starpniecību, līgumu slēgšanas procedūru vai jebkādas iestādes emitētu finanšu instrumentu izplatīšanu [..].”
- 8 Tāpat minētajos lēmumos bija noteikts, ka it īpaši *BES* pasīvi, kas nebija nodoti *Novo Banco*, bija “visas kompensācijas, kas izmaksājamas saistībā ar līgumu, kuri noslēgti līdz 2014. gada 3. augustam, neizpildi [..]” un “visas kompensācijas un prasījumi atcelt darījumus, kurus *BES* ir veikusi kā finanšu un ieguldījumu pakalpojumu sniedzēja”, kā arī “jebkāda atbildība, saistībā ar kuru tika uzsākta kāda no I pielikumā minētajām procedūrām”, atsaucoties uz virkni dažādās valstīs uzsāktu tiesvedību, tostarp uz VR ierosināto tiesvedību.
- 9 Visbeidzot minētajos *Banco de Portugal* 2015. gada 29. decembra lēmumos bija noteikts, ka “ciktāl kādam aktīvam, pasīvam vai kādai nemateriālai vērtībai [..] būtu bijis jāpaliek *BES* īpašumā, bet kas faktiski tika nodoti *Novo Banco*, ar šo *Novo Banco* minētos aktīvus, pasīvus vai nemateriālās vērtības no jauna nodod *BES* no 2014. gada 3. augustā”.
- 10 *Banco de Portugal* šos grozījumus savos lēmumos pamatoja ar nepieciešamību kā valsts noregulējuma iestādei garantēt noteiktību, definējot “nodošanas apjomu” un līdz ar to *BES* piemērotā noregulējuma pasākuma efektivitāti, ņemot vērā virkni

dažādu tiesas nolēmumu par aktīviem, pasīviem un nemateriālajām vērtībām, ko *BES* nodeva *Novo Banco*.

- 11 Tomēr *Audiencia Provincial* noraidīja apelācijas sūdzību, atstājot spēkā pirmās instances tiesas spriedumu.
- 12 *Novo Banco* par šo *Audiencia Provincial* spriedumu cēla ārkārtas pārskatīšanas prasību procesuālo pārkāpumu dēļ un iesniedza kasācijas sūdzību, kuras iesniedzējtiesa atzina par pieņemamām.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 13 Kasācijas sūdzības iesniedzēji būtībā apgalvo, ka *Novo Banco* neesot atbildētājas statusa, uzskatot, ka neesot notikusi nedz attiecīgās *BES* atbildības, nedz parāda nodošana un ka katrā ziņā atbildība, kas varētu izrietēt no līguma par *Kaupthing Bank* priekšrocības akciju iegādi atcelšanas, paliekot *BES* juridiskajā jomā. Šajā ziņā tie atsaucas uz diviem *Banco de Portugal* 2015. gada 29. decembrī pieņemtajiem lēmumiem, kas minēti iepriekš.
- 14 Kasācijas sūdzības iesniedzēji balstās uz tiesību normu, saskaņā ar kuru kompetentās administratīvās iestādes lēmumiem “bez jebkādam turpmākām formalitātēm” jārada sekas citās dalībvalstīs, lai apgalvotu, ka pret *Novo Banco* izvirzītie prasījumi ir jāizskata nevis saskaņā ar prasības celšanas laikā spēkā esošo tiesisko regulējumu, bet saskaņā ar grozījumiem, kuri tika ieviesti ar *Banco de Portugal* 2015. gada 29. decembra lēmumiem, kas tika pieņemti pēc tiesvedības ierosināšanas un sprieduma pasludināšanas pirmajā instancē. Visbeidzot tie apgalvo, ka katrā ziņā, ja *Novo Banco* tiktu notiesāta, pieņemot galīgu spriedumu, tas neradītu sekas, jo izcelsmes valsts kompetentā administratīvā iestāde šos *Novo Banco* pasīvus bija nodevusi *BES*, lai arī notika tiesvedība.
- 15 Lai pamatotu savu interesi iestāties lietā, *Fondo de Resolución* [Noregulējuma fonds], kas ir Portugāles publisko tiesību juridiska persona un sniedz finansiālu atbalstu *Banco de Portugal* noteikto pasākumu īstenošanā, atsaucās uz 75 % no *Novo Banco* kapitāla daļu pārdošanu ieguldījumu fondam 2016. gada janvārī uzsāktajā darījumā. Pārdošanas līgumā tika iekļauti noteikumi, kas bija paredzēti *Banco de Portugal* 2015. gada 29. decembrī pieņemtajā trešajā lēmumā (“Neitralizācijas” lēmums), saskaņā ar kuru Noregulējuma fondam ar zināmiem nosacījumiem bija jāmaksā *Novo Banco* kompensācija par to, kas ar šiem tiesu nolēmumiem tika piespriests šai bankai un kas neaptvēra divos 2015. gada 29. decembra lēmumos noteiktos aktīvus. Turklāt kasācijas sūdzības iesniedzēji lūdza uzsākt arī prejudiciāla nolēmuma tiesvedību Eiropas Savienības Tiesā.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma kopsavilkums

- 16 Dienā, kad VR cēla prasību pret *Novo Banco*, minētās iestādes kā “pagaidu bankas” izveidi un *BES* aktīvu un pasīvu nodošanu tai reglamentēja *Banco de Portugal* 2014. gada 3. augusta lēmums, kas tika pieņemts saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu, ar ko transponē Direktīvu 2001/24.
- 17 2018. gada 29. novembra spriedumā Nr. 678/2018, kas tika pasludināts līdzīgā lietā, šī tiesa jau nosprida, ka pasīvus, kas izrietēja no atbildības par līgumu neizpildi, it īpaši saistībā ar pienākumiem sniegt informāciju un konsultācijas ieguldījumu jomā, *BES* nodeva *Novo Banco*, ciktāl šī atbildība nebija minēta *Banco de Portugal* 2014. gada 3. augusta lēmumā noteikto izņēmumu vidū. Proti, šī tiesa uzskatīja, ka kompensācija par līguma nepildīšanu neattiecas uz atbildību, kuras pamatā ir krāpšana vai regulējošu, krimināltiesisku vai administratīvu lēmumu vai noteikumu pārkāpumi.
- 18 Runājot par *Banco de Portugal* 2015. gada 29. decembra lēmumiem, šī tiesa uzskata par nepieņemamu to, ka ar administratīvu lēmumu, kas pieņemts pēc tam, kad tiesvedība jau bija uzsākta, var grozīt tiesvedības noteikumus, kādi bija paredzēti tās uzsākšanas brīdī. Turklāt Direktīvas 2001/24 10. panta 2. punkta e) apakšpunktā ir paredzēts, ka izcelsmes dalībvalsts tiesību aktos it īpaši nosaka “likvidācijas procesa iespaidu uz atsevišķu kreditoru ierosinātiem tiesas procesiem, *izņemot* nepabeigtās tiesas prāvas, kā noteikts 32. pantā”. Tomēr kasācijas sūdzības iesniedzēji izskatāmajā lietā balstās uz *Banco de Portugal* 2015. gada 29. decembra lēmumiem, kuros, neraugoties uz apgalvojumu, ka to mērķis ir “sniegt paskaidrojumus” attiecībā uz *Banco de Portugal* 2014. gada 3. augusta lēmumu, faktiski ir izstrādāta jauna minētā lēmuma redakcija, kurai ir atpakaļejoša iedarbība attiecībā uz šī pēdējā minētā lēmuma spēkā stāšanās dienu, kā tas izriet no iepriekš 7. punktā minētā šo lēmumu formulējuma.
- 19 Neatkarīgi no tā, ka ar *Banco de Portugal* 2014. gada 3. augusta lēmumu noteiktie noregulējuma pasākumi bija, kā to apgalvo *Banco de Portugal* un Noregulējuma fonds, reorganizācijas pasākumi, uz kuriem attiecas Direktīvas 2001/24 II sadaļa, un nevis likvidācijas process saskaņā ar tās III sadaļu – skat. Eiropas Savienības Tiesas 2016. gada 19. jūlija spriedumu *Kotnik u.c.*, C-526/14, EU:C:2016:570, 111.–114. punkts –, un tādējādi tiem nav piemērojama minētās direktīvas III sadaļa, šī tiesa apšauba, ka ar vispārējiem Savienības tiesību principiem un pamatnoteikumiem ir saderīgs tas, ka *Banco de Portugal* 2015. gada 29. decembra lēmumi izraisa sekas citās dalībvalstīs bez citām turpmākām formalitātēm, kā to norāda kasācijas sūdzības iesniedzēji.
- 20 Šīs šaubas neattiecas uz to, ka kompetentas valsts iestādes lēmumiem var būt atpakaļejoša iedarbība – skat. Tiesas 2013. gada 24. oktobra spriedumu *LBI*, C-85/12, EU:C:2013:697 –, ne arī uz to, ka sākotnēji *Novo Banco* nodotie pasīvi vēlāk tika nodoti *BES*.

- 21 Jautājums rodas saistībā ar kasācijas sūdzības iesniedzēju apgalvojumiem, saskaņā ar kuriem grozījumi tiesiskajā regulējumā, kas piemērojams reorganizācijas pasākumiem, ir jāatzīst notiekošajās tiesvedībās, kas tika ierosinātas pirms *Banco de Portugal* 2015. gada 29. decembra lēmumiem. Šajās tiesvedībās tieši tiek izskatīts jautājums par aktīviem, kas faktiski tika nodoti *Novo Banco*, un līdz ar to par tās atbildētājas statusu saskaņā ar tiesisko regulējumu, kas bija spēkā prasības celšanas brīdī.
- 22 Kasācijas sūdzības iesniedzēju argumentācija praktiski izraisītu šajā tiesvedībā pasludinātā notiesājoša sprieduma neefektivitāti, jo pasīvi, ko sākotnēji *BES* nodeva *Novo Banco*, ar minētajiem lēmumiem tika nodoti atpakaļ.
- 23 Pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir atzītas arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā, un šī tiesa apšaubā, ka efektivitāte, ko kasācijas sūdzības iesniedzēji piešķir *Banco de Portugal* 2015. gada 29. decembra lēmumiem, ir saderīga ar minēto efektivitāti.
- 24 2014. gada 3. augusta sprieduma *Union nationale des entraîneurs et cadres techniques professionnels du football (Unectef)/Georges Heylen u.c.*, 222/86, EU:C:1987:442, 15. punktā Tiesa nosprieda, ka, ja ir jānodrošina efektīva tiesību aizsardzība tiesā, attiecīgajām personām ir jādod iespēja, zinot visus apstākļus, izlemt, vai ir lietderīgi vērsties tiesā. Šajā gadījumā prasītāja ierosināja tiesvedību pret *Novo Banco*, pieprasot atzīt atbildību, kas minētai iestādei tika nodota saskaņā ar *Banco de Portugal* 2014. gada 3. augusta lēmumu, un viņai radās tiesāšanas izdevumi.
- 25 1997. gada 19. marta spriedumā *Hornsby* pret Grieķiju Eiropas Cilvēktiesību tiesa nosprieda, ka Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 6. panta 1. punktā atzītās tiesību kļūtu iluzoras, ja Līgumslēdzējas valstis pieļautu tiesvedībā pieņemtā galīgā nolēmuma neefektivitāti un to nevarētu izpildīt, kā tas notiktu gadījumā, ja *Banco de Portugal* 2015. gada 29. decembra lēmumiem piešķirtu tādu efektivitāti, kādu piedāvā kasācijas sūdzības iesniedzēji, un ja Portugāles administratīvajai iestādei atļautu lemt par to, vai tiesas spriedumā ir ticis pareizi interpretēts *Banco de Portugal* 2014. gada 3. augusta lēmumā noteiktais “nodošanas apjoms”.
- 26 Visbeidzot rodas šaubas par to, vai ar tiesiskās drošības principu ir saderīgs apstāklis, ka kompetentā administratīvā iestāde var grozīt tiesisko regulējumu pēc tam, kad VR bija cēlusi prasību pret *Novo Banco* kā “pagaidu banku”, – kas bija saņēmusi daļu no *BES* aktīviem saskaņā ar tiesisko regulējumu par attiecīgiem noregulējuma pasākumiem, – pamatojoties uz to, ka atbildētājai iestādei tika nodota atbildība, un ka tādējādi minētā iestāde var grozīt šo tiesisko regulējumu, kam ir ietekme uz šo tiesvedību, pat tad, kad jau ir ticis pasludināts spriedums pirmajā instancē, un padarīt galīgu spriedumu par neefektīvu.